

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פליאוגרפיה עברית - 7915

תאריך עדכון אחרון 21-09-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תלמוד והלכה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר עדנה אנגל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: edna.engel@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

התפתחות הכתב העברי בימי הביניים, כפי שמשתקפת מצורתה המשתנה של האות העברית לסוגיה השונים, בין המאה ה-9 למאה ה-16. הלימוד יערך לפי סדר כרונולוגי של כתבי-יד העבריים, כמו גם לפי כל ממצאי הכתב העברי ששרדו מתקופה זו.

מטרות הקורס:

העמקת ההיכרות עם כתבי היד העבריים בימי הביניים והקניית כלים מעשיים לזיהוי, תיארוך ופענוח בסיסיים של כתבי-יד.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמיד יהיה מסוגל בסיום הקורס לזהות את טיפוס הכתב ולהבחין בעיקר בין כתב מזרחי, ספרדי ואשכנזי. לאחר ההיכרות עם סוגי הכתב השונים הוא ידע להבחין בין כתב מרובע, בינוני ורהוט. כך גם הכרת צורותיה המגוונות של כל אות תגדיל בסיום הקורס את יכולת התלמיד לפענח כתבי-יד הקשים לקריאה.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. שני מבואות להכרת תחומי הידע של כתבי היד העבריים: פליאוגרפיה וקודיקולוגיה.
2. שיעור ותרגול מעשי לכל אחד מחמשת טיפוס הכתב האזוריים הנפוצים ביותר בימי הביניים, לסוגיהם הגרפיים השונים:
כתב מזרחי ותימני
כתב ספרדי
כתב אשכנזי
כתב איטלקי
כתב ביזנטי
לפי סוגי הכתב הבאים: סוגים ראשיים: כתב מרובע, כתב בינוני וכתב רהוט.
סוגי משנה: כתב קדם-מרובע, כתב מרובע-למחצה וכתב קדם-בינוני.
3. אפיון היד האינדובידואלית בהעתקת כתבי-יד - ההבחנה בין סופרים שונים.

חומר חובה לקריאה:

עדנה אנגל, "סגנונות הכתב העברי במאה העשירית והאחת-עשרה לאור תעודות הגניזה המתוארכות והמיתארכות",
תעודה טו (תשנ"ט) 365-410

חומר לקריאה נוספת:

מלאכי בית-אריה, קודיקולוגיה עברית: טיפולוגיה של מלאכת הספר העברי ועיצובו בימי הביניים בהיבט היסטורי והשוואתי מתוך גישה כמותית המיוסדת על תיעוד כתבי-היד בציוני תאריך:
https://sfardata.nli.org.il/#/startSearch_

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 70 %
הגשת תרגילים 30 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: